

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**„AUTONÓMIA ÉS SZABÁLYKÖVETÉS”
AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI SZOCIALIZÁCIÓ
FŐBB IRÁNYAI ÉS ESÉLYEI**

Kósa Rita Diána

Témavezető: Prof. Dr. Csoba Judit

DEBRECENI EGYETEM

Humán Tudományok Doktori Iskola

Debrecen, 2019

I. Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

A disszertáció témája a társadalom reprodukciójának egy speciális szegmense: hogyan termeljük újjá viszonyainkat, értékeinket és szabályainkat az iskolai szocializáció során. Ezt a reprodukciós mechanizmust a kutatás az általános iskolai fegyelmezés és szabálykövetés dimenzióin keresztül tárta fel. Az iskola, mint az egyik legfontosabb szocializációs közeg, fontos szerepet játszik a tanulók értékrendszerének, viselkedésmintáinak alakításában. Fontos hogyan alakítják a gyerekek szabálykövető magatartását, hogyan fegyelmeznek az iskolában, és a fegyelmezés révén milyen értékeket, attitűdöket és normákat tanulnak a gyerekek, amelyek magatartásirányító mintaként szolgálnak későbbi életük során.

Sarkalatos pont volt annak feltárása, hogy a régről ránk maradt vagy az éppen most elterjedő új pedagógiai módszerek vajon hogyan és milyen állampolgárokat nevelnek napjaink diákságából, milyen mértékben formálnak a XXI. század demokratikus követelményeinek is megfelelő leendő állampolgárokat. A kutatás további célja volt egy hipotetikus modell megalkotása, mely segítségével a pedagógusokat három típus valamelyikébe lehetett sorolni a különböző dimenziókban megmutatkozó viselkedéseik alapján. A három típust a tradíciók által irányított, a kívülről irányított és a belülről irányított pedagógus karaktere képviselte. E modell tesztelésére került sor a kutatás során a vizsgált dimenziók mentén.

A kutatást végigkísérő kérdés volt, hogy hogyan nevel az iskola a szabályoknak behódoló vagy azokat megkérdőjelező vagy azok módosítására képes, vagy éppen azokkal szembeszálló állampolgárokat? A kérdés megválaszolásához kiváló terepet biztosított az iskolai fegyelmezés, szabálykövetés és a szabályok betartatásának kutatása, hiszen a korai szocializáció során elsajátított magatartási minták közvetlen hatással vannak a felnőttkori cselekvésekre és döntésekre. A téma aktualitását az is erősíti, hogy megítélésem szerint az utóbbi években a szabályok közös elemzése és

megalkotása helyett sokkal inkább a kontroll erősödött a magyar oktatás rendszerében.

Ezzel a folyamattal párhuzamosan egyre többen bebizonyították, hogy a különböző értékek sikeres átadásának eszköze nem az információközlés, a magoltatás, hanem az iskola polgárai közötti mindennapos interakció. Az elmúlt évek kutatásai azt igazolták, hogy ezek az interakciók sérülnek, és az iskolában a tanulók között lévő társadalmi különbségeket kulturális különbségekké transzformálják. Az általános iskolákban az osztályzat és a tudás, cél-eszköz viszonyba került, a diákok számára a tudás, tanulás csak eszköz a cél, azaz az osztályzat megszerzéséhez, így az iskolában eltűnik az önmagáért való tudás, munka öröme és érdekessége, ami a gyerekekben természetes módon fellelhető. Eltűnik a gyerekek szabadsága és gyermekkora. Mindezt segíti a rejtett tanterv, segít abban, hogy az előnnyel induló gyerekek még nagyobb előnyre, a hátránnyal indulók még nagyobb hátrányra tegyenek szert az iskola falain belül (Csepeli 1975; Ferge 1974, 1976, 1984, 2000; 2012; Andor 1980,1981; Ladányi - Csanádi 1983; Szabó 1988).

A rejtett tanterv az iskolai nevelés és oktatás, az iskolán belüli viszonyok és kapcsolatrendszerek következménye. Az iskolában jelen lévő létezési technikák elsajátítását, megtanulását illetve elutasítását alapvetően a diákok társadalmilag és szubkulturálisan kódolt reakciómódjai határozzák meg (Willis 1977). A diák iskolai sikere vagy kudarca attól függ, hogy mennyire képes alkalmazkodni az iskola, a pedagógus implicit tantervéhez (Woods 1980). A rejtett tanterv jelentőségét mutatja az is, hogy évtizedekkel az iskola után nem a tananyagra emlékszünk, hanem az iskolai légkörre, a szereplők közötti kommunikációra, a tanárok személyiségére, azaz a rejtett tantervre. Ez az emlék marad bennünk az iskoláról, annak nevelési eredményéről. A konfliktuskezelés módzatai, a különböző érdekérvényesítési technikák rögzülnek a diákok fejében, s azok egyszer csak visszaköszönnek a hétköznapi életben is (Ligeti 2006). A

pedagógus attitűdöket, magatartási mintákat és nem pusztán tudás elemeket rögzít az iskolában.

Demokratikus magatartásra csak demokratikusan működő intézmény képes eredményesen szocializálni, a sikeres értékátadáshoz a leírt és a szóban vallott elvek szerint kell a gyakorlatban eljárni az iskolában, mely nem minden esetben valósul meg. A diákok hiába tanulják meg, hogy a demokrácia hogyan működik, ha az iskola falain belül nem azt tapasztalják. Hiába tanulják meg, hogy toleránsnak kell lenniük embertársaik iránt, ha közben az iskola elkülöníti a cigány diákokat (Ligeti 2000a).

A helyzetet árnyalja, hogy az iskolai kötelezettségek mellett a diákoknak alig marad ideje másra, a hobbijukra, szórakozásra, moziba, színházba járásra, szakkörökre, családi-baráti eseményekre, arra, hogy olyan könyveket olvassanak, amit ők szeretnének, arra, hogy gyerekek legyenek. Ezzel szemben a gyerekek tisztelete és szabadsága sok iskola zászlajára van tűzve. Van, amelyik alternatív iskolának, van, amelyik hagyományos tanrendűnek hívja magát, de hogy valójában mi történik az iskola falain belül, az nem a honlapokon leírtakból és nem is a nyílt napokon ismerhetjük meg, hanem a hétköznapiakban. Hogyan kezelnek egy problémát, hogyan vezetik be a gyerekeket a tanulás rejtelmeibe, és miként segítik őket az akadályok legyőzésében. Segítik, képessé teszik a diákokat az új dolgok felfedezésére, az ismeretlen megismerésére, vagy elvárásokat fogalmaznak meg, és magukra hagyják őket?

A kutatás az alábbi dimenziók mentén került bemutatásra a dolgozatban.

1. *Állampolgári nevelés, tanulói részvétel.* A vizsgálat tárgyát képezte a diákok iskolai rendezvényeken és programokon való részvételi kedve és aktivitása a pedagógusok szerint, és az, hogy a pedagógusok ezt mennyire tudják, akarják befolyásolni. A tanórákon a diákok véleménynyilvánításának módjai, a döntés és vita lehetőségei. A passzivitás mögötti lehetséges okok.

2. *Diákönkormányzat.* A dimenzióban feltárássra került a diákönkormányzat szervezeti kerete, funkciója, szerepe az iskola életében. A tagok kiválasztásának a mikéntje és a diákönkormányzatok által végzett tevékenységek.
3. *Iskolai házirend.* A házirend tartalma, jelentősége, funkciója az iskolában a pedagógusok szerint. Ezen iskolai dokumentumnak a megalkotásának, aktualizálásának, módosításának a módja és gyakorisága, az ezekben a folyamatokban való résztvevők. A házirend nyilvánosságának biztosításának módjai. A pedagógusok viszonyulása a házirendhez.
4. *Iskolai konfliktusok.* E dimenzióban kísérletet tettem az iskolapolgárok között kialakuló konfliktusok feltárássra, kerestem a konfliktusok okait és az azok megoldására alkalmazott módszereket.
5. *Fegyelmezés, ostor és répa.* A pedagógusok fegyelmezési, büntetési és jutalmazási eszközeinek a feltáráss, a különböző normaszegő, deviáns diákmagatartásokra milyen eszközökkel reagálnak a pedagógusok az iskolai mindennapok rendjének a fenntartása érdekében.

II. Az alkalmazott módszerek vázolása

A kutatás földrajzilag egy olyan területen zajlott, az Észak–Alföld régió, azon belül is Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egy kistérségében, a Vásárosnaményi kistérségben, melyet mind a szakirodalom és mind a laikus közvélemény egyaránt hátrányos helyzetű kistérségnek nevez.

A kutatás kérdéseinek megválaszolásához kvalitatív módszertant alkalmaztam. Nyolc Vásárosnaményi kistérségben működő¹ falusi általános iskola 36 pedagógussal készítettem félig strukturált interjúkat, valamint további négy alannal, akik a kiválasztott kistérség falvaiban élnek, gyermekekkel foglalkozó szakemberek.

¹ A kistérség 15 községében működik hét általános iskola. A két szám azért eltérő, mert megszokott, hogy egy iskola több településen is működtet tagintézményt. Két községben csupán alsó tagozat működik.

Az interjúalanyok nem valószínűségi mintavétellel, hanem hólabda módszer segítségével kerültek kiválasztásra. Egy kistérségi általános iskolából kiindulva bővült folyamatosan a megkérdezettek listája. A minta kiválasztásakor nem törekedtem a reprezentativitásra. Az interjúalanyokkal szembeni elvárás az volt, hogy legalább három hónapja a Vásárosnaményi kistérség valamelyik falusi általános iskolájában jelenleg is tanítson, vagy ott tanított, és a nyugdíjazása óta nem telt el több mint öt év.² Feltétel volt még, hogy azonos arányban kerüljenek a mintába alsó és felső tagozaton tanító pedagógusok, annak érdekében, hogy mindenki véleményét egyformán megismerjem. A kistérség 15 falusi általános iskolája közül 10 egyházi fenntartású iskola, így én is erre az arányra törekedtem, az általam felkeresett pedagógusok iskolái közül öt iskola volt egyházi fenntartású (a nyolcból).

Az elkészített interjúk minimum egy, maximum három órát vettek igénybe. A személyes interjúkat diktafonnal rögzítettem, melyre minden esetben engedélyt kaptam. Az online interjúknál online hangrögzítő program segítségével történt a hanganyag felvétele.

Az iskolák, ahol a megkérdezett pedagógusok dolgoznak, nagyon széles skálán mozognak, mind fenntartót, etnikai összetételt és tanulmányi eredményeket tekintve. A mintába került pedagógusok általános iskolái között különböző fenntartású iskolák voltak, három településen központi költségvetésű (állami) iskola és öt településen egyházi fenntartású iskola működött. Három településen a Magyarországi Baptista Egyház, két településen a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség működtetett iskolát.

A pedagógusok közül voltak, akik a kistérség elitiskolájának tartott oktatási intézményében tanítottak, ahol a diákok évről évre a legjobb tanulmányi eredményeket produkálják és a különböző versenyek állandó dobogós résztvevői. Több pedagógus említette, hogy tőlük szinte mindenki a megye legerősebb

² Az interjúalanyok között többen is voltak, akik a kutatás ideje alatt vonultak nyugdíjba, 40 éves munkaviszonnyal a hátuk mögött.

gimnáziumainak egyikébe megy továbbtanulni. A roma diákok aránya itt a pedagógusok becslései alapján 10-15% körüli. Voltak pedagógusok, akik a környék legalacsonyabb presztízsű iskolájában dolgoztak, ahol a roma diákok arányát 90-100%-ra becsülték. E két szélsőséges iskola között helyezkedett el a mintába került többi általános iskolában tanító interjúalany. A legidősebb pedagógus öt éve 40 év tanítás után vonult nyugdíjba, a legfiatalabb mindössze 3 hónapja tanított az interjú időpontjában. Az egyházi és nem egyházi iskolák semmilyen téren nem rendelkeztek eltérő jellemzőkkel.

A kutatás során cél volt, hogy ugyanannyi férfi és nő pedagógust szeretnék felkeresni az interjúvázlatommal. E célkitűzésem kudarcba fulladt. Nyolc férfi és huszonnyolc nő pedagógussal készítettem interjút. Mutatja ez azt a tényt, hogy a pedagógusszakma elnőiesedése nagyon jelentős a kistérségben.

A megkérdezett pedagógusok felének más településen van a lakóhelye és a munkahelye, naponta ingázik e két település között. Legtöbb esetben a szomszédos faluba kell átutazniuk, ami néhány kilométert jelent. Sokan az iskolabusszal közlekednek, ők vannak beosztva a „buszos ügyeleteseknek” is, így a gyerekek a buszon sincsenek felügyelet nélkül.

A megkérdezett pedagógusok átlagosan 22 éve vannak a pedagógusi pályán és az átlagéletkoruk 48 év volt. A Vásárosnaményi kistérségben nemcsak a pedagógusi szakma elnőiesedésének lehetünk szemtanúi a kutatás tapasztalatai alapján, de az elöregedésének is. A legfiatalabb interjúalány 21 éves, míg a legidősebb 69 éves volt. Három korcsoportba rendeztem a 36 válaszadó pedagógust.

A válaszadó pedagógusok negyede 39 éves kornál fiatalabb, hat fő 60 évnél is idősebb volt a válaszadás időpontjában. A pedagógusok legnagyobb része, a 36 pedagógusból 21 fő 40 és 59 éves volt 2017-ben.

III. Az eredmények tézisszerű felsorolása

A következőkben az eredmények tézisszerű felsorolását olvashatjuk. Fontosnak tartom azt kiemelni, hogy jelen kutatás, kvalitatív interjúk jellegéből adódóan nem vállalkozott általánosításra.

Első hipotézisem, mely szerint a pedagógusok között a fegyelmezés terén jelentős különbség van, és a magatartásminták három típusba sorolhatóak részben beigazolódott. Kirajzolódott a pedagógusok karaktereinek három típusa a valóságban is, de nem minden dimenzió mentén és ezeknél sem mindenütt három karakter, több helyen csak a tradíciók által irányított és a belülről irányított pedagóguskarakterek elkülönítésére adtak lehetőséget a kutatás adatai.

Kirajzolódott a tradíciók által, a belülről és a kívülről irányítottság a pedagógus házirendhez való viszonya; két fegyelmezési szituáció (nyüzsgés, feleselés, ellenszegülés a tanórán és a verekedés szituációknál); valamint a térszervezés dimenziójában a padok elrendezése és az ülésrend aldimenziók mentén. Két típus, a tradíciók által irányított és a belülről irányított pedagógus karakterei rajzolódtak ki a döntés, vita, véleménynyilvánítás; a diákönkormányzati tagok választása; két fegyelmezési szituáció megoldása (dohányzó diák és állami gondozott roma fiú szituációk esetén) és a fegyelmezett osztály aldimenziók mentén. A köztes típus, a kívülről irányított pedagógus jellemzői ezekben az esetekben nem jelent meg, vagy nem volt annyira domináns, hogy teljesen különálló csoportot alkosson.

A második hipotézis, mely szerint a karaktervonások tiszta típusokban vannak jelen, a karakterek markánsan elkülöníthetőek egymástól és alapvetően nem jellemző keveredés, nem igazolódott be. Annyira összetett az egyén magatartáskészlete, hogy a különböző dimenziókban nagyfokú fokozatosság jelent meg. Szintek jelentek meg a tekintélyelvűségben, az elfogadásban és az elutasításban. Egyes pedagógus típusok bizonyos szinteken, szabályozási formákon túljutnak mások nem. Nem a pedagógusokat tudtam karaktertípusokhoz rendelni, hanem a különböző dimenziók mentén megmutatott magatartásmintákat. Előfordult, hogy a konfliktusokat belülről irányított módon, demokratikusan próbálta megoldani a pedagógus, de a diákönkormányzathoz még mindig tradicionális módon viszonyult. Ebből kifolyólag előfordult az is, hogy adott pedagógus karaktere akár mindhárom típus sajátosságait ötvözve jelent meg.

A harmadik hipotézis, mely szerint a tradíciók által irányított pedagógusok az idősebb pedagógusok, a fiatal pedagógusok a kor igényeit jobban kielégítő belülről irányítottság jegyében tanítanak és nevelnek az iskolában, szintén nem nyert megerősítést. E hipotézis megerősítése adhatott volna reményt az iskolarendszerünk jövőjének. Az a tény, hogy a fiatalabb pedagógusgenerációk már a belülről irányítottságot képviselik, és ahogy egyre fiatalodik a pedagógusok csoportja, úgy váltja fel a tradíciók által irányítottságot a belülről irányítottság. Jellemzően a fiatalabb pedagógusok sem a belülről irányítottság jegyében tanítanak és nevelnek az iskolában. A fiatal pedagógusok között ugyanúgy kirajzolódott a tradíciók által irányítottság, a poroszos oktatási rendszer iránti vágy, a frontális oktatás kizárólagossága, mint a negyven éve a pályán lévő társaiknál. Nem lehetséges demográfiai adatok alapján beazonosítani egyik vagy másik pedagógustípust. Mindez azt is jelzi, hogy a pedagógusképzés még mindig nem ismerte fel a jelen igényeit, a pedagógusokat még mindig tradíciók által irányítottságra tanítják az egyetemeken, feltételezhetően többségében idősebb, tradíciók által irányított pedagógusok. Az életkorhoz hasonlóan a nem sem determinálta a három karaktertípusba tartozást.

A negyedik hipotézis beigazolódt. A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a vizsgált dimenziókban a tradíciók által irányított pedagógusi karaktervonások vannak dominánsabban jelen az általános iskolákban. Bár a kutatás kvalitatív jellegéből adódóan számok és százalékok közlése nem releváns, de a tradíciók által irányítottság jellemzői majd minden pedagógusnál felfedezhetőek voltak az egyes dimenziók mentén. A falusi általános iskolákban tanító tradicionális pedagógusok működési módjaikkal nem a demokratikus kultúrát közvetítik, még mindig nem demokratikus módon viszonyulnak a házirendhez, a diákönkormányzathoz, a konfliktusokhoz és mindezek létrehozása és megoldása sem demokratikus módon történik. Képtelenek a diákok aktív részvételre való ösztönzésére és egy átgondolt demokratikus fegyelmezési stratégia alkalmazására.

Az ötödik hipotézis feltételezése beigazolódott. A tradíciók által irányított pedagógusok nem motiválják a diákokat az aktív iskolai részvételre, a döntésre, a vitázásra, a véleménynyilvánításra, a diákönkormányzat aktív működtetésére. Abból adódóan, hogy e karakter a dominánsabb, a legtöbb gyereknek így ők szolgálnak mintaként. Az ilyen pedagógusokra és diákjaikra is igaz, hogy nem aktívak az iskolai rendezvényeken és nem szívesen, nem maguktól, belső motivációtól vezérelve vesznek részt a diákönkormányzat működtetésében sem, teherként tekintenek minden iskolai kezdeményezésre.

A hatodik hipotézis megerősítést nyert a kutatás adatai által. Az iskolai házirendek a kívülről irányított pedagógusok részére egyet jelent az iskolai kötelezettségek, büntetések és tiltások leírásával, miközben nem a demokratikus viszonyoknak megfelelően alkalmazzák ezt az iskolai szabálygyűjteményt, bár sokszor egyáltalán nem is alkalmazzák.

A hetedik hipotézis szerint a konfliktuskezelés és fegyelmezés demokratikus módja csupán egy-egy pedagógus demokratikus beállítódásán, belülről irányítottságán múlik, mivel a konfliktusok demokratikus lezajlásának kerete, folyamata nincs rögzítve az iskolai dokumentumokban. E hipotézis szintén megerősítést nyert.

A nyolcadik hipotézis szerint a fegyelmezést és a büntetést nem különítik el a tradíciók által irányított pedagógusok, az általuk használt fegyelmezési és büntetési eszközök összemosódnak, sok esetben hiányzik a fegyelmezés, konfliktus esetén azonnal büntetnek a szabályszegés mértékétől függetlenül.

A kilencedik hipotézis, mely szerint feltételeztem, hogy a fegyelmezett osztály fogalma az ideális osztályt jelenti a tradíciók és kívülről irányított pedagógusok számára, ahol csendben, kitérők, kérdések nélkül tudnak megtartani egy tanítási órát, részben beigazolódott, ugyanis e dimenziónál a kívülről irányított pedagógus karaktert nem tudtam elkülöníteni. A tradíciók által irányított pedagógusok számára valóban egyet jelentett a fegyelmezett osztály fogalma az ideális osztállyal, amely fogalom alatt egy olyan elképzelt osztályt értettek, ahol

a diákok csendben ülnek végig egy negyvenöt perces tanórát, ahol csak akkor kérdeznek, ha a pedagógus arra engedélyt adott.

A tízedik hipotézis beigazolódt. A térszervezés tekintetében a frontális oktatáshoz való berendezkedés a domináns, a szigorú ülésrend kialakítása és betartatása mellett az iskolai osztályterekben, mivel ezeket a többségi tradíciók által és a kívülről irányított pedagógusok preferálják az iskolai mindennapokban.

A kutatás szerint a tradícióktól és kívülről irányított pedagógus a feltétel nélküli szabálykövetést választja, a belülről irányított társa a szabályok rendszeres felülvizsgálatát. A folyamatosan kísérletező pedagógus, jelen kutatás belülről irányított pedagógusa egyre inkább eltűnik az iskolákból. Talán feladja, hiszen nem kap elismerést, ösztönzést munkája folytatásához, szerencsésebb esetben büntetést sem. Visszavesz az újíto kedvéből és lassan ő is szabálykövető, végrehajtó pedagógus lesz. A belülről irányítottságát felváltja a kívülről vagy tradíciók által irányítottság.

Részben ebből is adódik, hogy az iskola nem szolgál ismeretekkel a demokratikus intézményrendszerben való boldoguláshoz, a demokratikus politikai kultúra kiépüléséhez, csupán elméleti tudás átadásával, formális módon tesz eleget ennek a feladatának. Nem szolgálja a demokratikus politikai kultúra elsajátítását a diákönkormányzatok, szülői munkaközösségek csupán papíron való működése, vagy az osztályteremben látszatdemokráciát működtető pedagógus, ahogy a házirendek jogszerűtlen megalkotásának, közzétételének és módosításának folyamata sem.

IV. A szerző tudományos közleményei

**DEBRECENI
EGYETEM**

**DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR**

H-4002 Debrecen, Egyetem tér 1, Pf.: 400
Tel.: 52/410-443, e-mail: publikaciok@lib.unideb.hu

Nyilvántartási szám: DEENK/142/2019.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Kósa Rita Diána
Neptun kód: KT2MQW
Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10040070

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (2)

1. **Kósa, R. D.:** Iskolával kapcsolatos szülői elvárások Kárpátalján.
In: "Átlagosan élünk..." : A kárpátaljai magyarság gyermekes háztartásainak életkörülményei.
Szerk.: Czibere Ibolya, Loncsák Noémi, Gégény János, Debreceni Egyetemi Kiadó,
Debrecen, 143-164, 2017. ISBN: 9789633186565
2. **Kósa, R. D.:** "Nálam is van fegyelmezetlenség, de csak addig, amíg minden osztályt be nem
idomítok" avagy fegyelmezés napjaink általános iskoláiban.
In: Tavaszi Szél 2016 tanulmánykötet IV.. Szerk.: Keresztes Gábor, Doktoranduszok
Országos Szövetsége, Budapest, 266-273, 2016. ISBN: 9786155586095

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

3. **Kósa, R. D.:** "Nekem állandóan fegyelmeznem kell": a pedagógusi karakterek egy lehetséges
hipotetikus modellje.
Metszetek. 6 (4), 160-172, 2017. EISSN: 2063-6415.
DOI: <http://dx.doi.org/10.18392/metsz/2017/4/8>
4. **Kósa, R. D.:** Kockázatok és mellékhatások az iskolai nevelésben.
Metszetek. 4 (1), 77-85, 2015. EISSN: 2063-6415.
DOI: <http://dx.doi.org/10.18392/metsz/2015/1/7>

További közlemények

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (3)

5. Horváth, K., **Kósa, R. D.**, Makai, V., Nagy, P., Oláh, K., Oláh, T., Oláh-Pucsok, E., Szeder, D. V., Timkó, A.: Tanulás melletti munkavállalás a Debreceni Egyetemen.
Metszetek. 3 (1), 328-344, 2014. EISSN: 2063-6415.
6. **Kósa, R. D.**: A termékenység változása Gelénesen a XX. században.
Metszetek. 2 (4), 113-130, 2013. EISSN: 2063-6415.
7. Bihari, S., Csernaburczky, Z., Dobos, M., Farkas, A., **Kósa, R. D.**, Szeder, D. V.: A munkáslét és emlékezete Ózdon.
Metszetek. 1 (1), 67-84, 2012. EISSN: 2063-6415.

Magyar nyelvű absztrakt kiadványok (3)

8. **Kósa, R. D.**: "Nálam is van fegyelmezetlenség, de csak addig, amíg minden osztályt be nem idomítok" avagy fegyelmezés napjaink általános iskoláiban.
In: Tavaszi szél 2016: Nemzetközi multidiszciplináris konferencia: Absztraktkötet. Szerk.: Keresztes Gábor, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, 438-438, 2016. ISBN: 9786155586040
9. **Kósa, R. D.**: Az iskola akaratlan mellékhatása.
In: Doktorandusz Konferencia : Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola : Absztraktkötet, Debreceni Egyetem, Debrecen, 12, 2015.
10. **Kósa, R. D.**: Másmilyen iskolák, avagy a pedagógia csendes forradalma.
In: Doktorandusz Találkozó 2015 : Absztraktfüzet, Debreceni Egyetem, Debrecen, 19, 2015.

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2019.04.01.

